

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Richarda Tomana a soudkyň JUDr. Renáty Zimové a JUDr. Lady Závískové ve věci

žalobce: **B. K.**, narozený xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem JUDr. Jiřím Novákem
sídlem Sokolská 1788, 120 00 Praha 2

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2

o zaplacení 700 000 Kč

k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 19. října 2021,
č.j. 26 C 163/2020-89

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. **potvrzuje**, ve výroku III. se **mění** tak, že výše náhrady nákladů řízení činí 11 138,40 Kč, jinak se i v tomto výroku **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 24 800 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku (I.), žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobci 675 200 Kč, zamítl (II.) a rozhodl, že je žalovaná povinna nahradit žalobci náklady řízení ve výši Kč 9 429 k rukám jeho právního zástupce (III.).

Shodu s prvopisem potvrzuje H. R.

2. Žalobce se po žalované domáhal zaplacení částky 802 112 Kč v souvislosti s nezákonně vedeným trestním stíháním, žádal přiznat majetkovou újmu ve výši 102 112 Kč, jako částku vynaloženou za obhajobu v trestním řízení, které skončilo zprošťujícím rozsudkem. Nezákonné trestní stíhání trvalo 3 roky a 9 měsíců, za takto nepřiměřenou dobu a průtahy v řízení žádal částku 300 000 Kč, za samotné nezákonné trestní stíhání 400 000 Kč s tím, že zasáhlo do jeho života značnou měrou. Po zaplacení částky 77 148,01 Kč na nákladech obhajoby v průběhu řízení vzal žalobu na náhradu škody zpět v rozsahu celé částky 102 112 Kč.
3. Žalovaná žádané zadostiučinění za tvrzené újmy žalobci nepřiznala, ve vztahu k nároku na náhradu újmy za průtahy v řízení namítla promlčení, nesouhlasila s tím, že by trestní stíhání bylo nepřiměřeně dlouhé, když tomu nenasvědčuje skutková složitost řízení. Konstatovala, že bylo vydáno nezákonné rozhodnutí a tím považuje nezákonné trestné stíhání za odčiněné.
4. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalobce uplatnil svůj nárok u žalované podáním doručeným 13. 3. 2020. Trestní řízení vedl Okresní soud v xxx pod sp. zn. 2 T 110/2016, bylo zahájeno dne 8. 1. 2016 usnesením o zahájení trestního stíhání pro spáchání trestného činu podvodu dle § 209 odst. 1, odst. 2, odst. 4 trestního zákoníku, žalobcova stížnost proti usnesení byla zamítnuta. Dne 7. 6. 2016 bylo vydáno další usnesení o zahájení trestního stíhání pro spáchání trestného činu podvodu dle § 209 odst. 1, odst. 2, odst. 4 trestního zákoníku, podaná stížnost byla také zamítnuta. Dne 26. 10. 2016 byla k Okresnímu soudu v xxx podána obžaloba, hlavní líčení bylo nařízeno na 22.11.2016, odročeno na 2.2.2017 za účelem pokračování v dokazování. Dokazování při hlavních líčeních včetně znaleckého probíhalo až do počátku roku 2019, 6.2.2019 byl vyneszen zprošťující rozsudek. Proti rozsudku podal státní zástupce odvolání, o kterém odvolací soud dne 1.10.2019 rozhodl, rozsudek nabyl právní moci dne 1.10.2019. Celkem trestní stíhání trvalo 3 roky 2 měsíce (správně 9 měsíců), bylo vedeno pro spáchání zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) trestního zákoníku a žalobci hrozil trest odnětí svobody v rozmezí dvou až osmi let. Soud zprostil žalobce obžaloby z důvodu, že v obžalobě popsáný skutek není trestním činem.
5. Soud prvního stupně neshledal důvodnou námitku promlčení s tím, že žaloba v této věci byla podána 17. 9. 2020, trestní stíhání žalobce skončilo pravomocně 1. 10. 2019, žalobce svůj nárok u žalované uplatnil dne 13. 3. 2020, od 14. 3. 2020 do 14. 9. 2020 se stavěla promlčecí doba. Žaloba byla podána včas, nárok žalobce není promlčen, a to ani v případě, že žalobce v průběhu řízení upřesnil žalobu tak, že částku 700 000 Kč rozdělil na dvě části, na nárok na náhradu za průtahy v řízení a nárok na náhradu nemajetkové újmy za samotné trestní stíhání, a to až v podání ze dne 13. 11. 2020.
6. Dále měl soud prvního stupně za prokázané, že trestní stíhání zasáhlo do profesního života žalobce, přišel o rozjednané zakázky, věc citelně zasáhla do žalobcova osobního života, dotkla se jeho xxx, který chodil s brekem ze školy, bál se, že tatínka zavřou. Neshody s manželkou vyústily v to, že žalobce žije sám, musel se obrátit na známého doktora, aby mu pomohl s psychickými problémy. Věc se dostala do místního tisku, svědek R. V. potvrdil, že z důvodu trestního stíhání odstoupil od smlouvy o dílo sjednané se žalobcem, která měla být uskutečněna za 400 až 500 000 Kč, a to z obavy z probíhajícího trestního stíhání. Žalobce má několik záznamů v trestním rejstříku, poslední odsuzující rozsudek je ze 4.10.2012.
7. Svá skutková zjištění soud prvního stupně shrnul tak, že žalobce pocíťoval úporně následky trestního stíhání, v místním tisku se objevovaly novinové články o jeho trestní věci, což ho stálo ztrátu sjednaných obchodů za vysoké částky, musel se pak spokojit s nižšími příjmy. Stíhání se odrazilo na jeho osobním životě, pokazily se vztahy s manželkou, které dodnes nejsou dobré, trpěl tím také jejich xxx.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. R.

8. Na uvedeném skutkovém základě odkázal soud prvního stupně na ust. §§ 1, 5, 13, 26 a 31a zák. č. 82/1998 Sb., hodnotil z hlediska judikatury vyšších soudů povahu trestní věci, délku trestního stíhání a jeho následky v osobnostní sféře žalobce a uzavřel, že nezákonným trestním stíháním vznikla žalobci nemajetková újma, stíhání pro závažný trestný čin pocíťoval výrazně, byl negativně hodnocen svým okolím, spolu s výší trestu, který žalobci hrozil, je odpovídající odškodnění jeho újmy v penězích a to i přes to, že nebyl osobou bezúhonnou. Z titulu nezákonného rozhodnutí tak žalobci přiznal odškodnění ve výši 24 800 Kč při porovnání s rozsudkem tamního soudu vydaným ve věci sp.zn. 10 C 124/2017, v níž při trestním stíhání stejné délky s hrozícím shodným trestem byla uvedená částka přiznána, když sice žalobce byl osobou bezúhonnou, avšak věc nebyla medializována. Ohledně částky 300 000 Kč žalobu neměl za důvodnou se závěrem, že řízení netrvalo nepřiměřeně dlouhou dobu. O nákladech řízení rozhodl s odkazem na ust. § 142 odst. 2 o.s.ř.
9. Rozsudek v jeho výroku žalobě vyhovujícím napadla žalovaná včasným a přípustným odvoláním, ve kterém namítá, že nemá za náležitě prokázané, že by došlo k zásahům do osobnostní sféry žalobce odůvodňujícím přiznání peněžitého zadostiučinění, zohlednění vlivu medializace věci neodpovídá judikatuře. Srovnávané rozhodnutí není využito přílehavě, když pojednává o závažnější trestné činnosti, stíhání pro trestný čin omezování osobní svobody a hodnotilo výraznější zásahy do osobnostní sféry poškozeného. Podle opisu z rejstříku trestů byl žalobce dvakrát pravomocně odsouzen, sám se opakovaně vystavil tlaku trestního stíhání. Nesporuje, že v důsledku předmětného trestního stíhání žalobci nějaká újma vznikla, nedosahuje však takové intenzity, aby bylo nutné odškodnit ji v penězích, a poskytnutou omluvu považuje za odpovídající formu odškodnění. Navrhla změnu vyhovujícího výroku rozsudku zamítnutím žaloby.
10. Žalobce se k odvolání nevyjádřil.
11. Odvolací soud z titulu podaného odvolání přezkoumal napadaný výrok rozsudku soudu prvního stupně včetně řízení, které předcházelo jeho vydání (§ 212 a § 212a o.s.ř.), a odvolání za důvodné nemá.
12. Jakkoli se soud prvního stupně dopustil nepřesností ve skutkovém závěru a ve specifikaci konečného požadavku žalobce, opatřil pro rozhodnutí o věci rozsah skutkových zjištění, který umožňuje odvolacímu soudu napadený výrok rozsudku přezkoumat a rozhodnout o něm.
13. Při stanovení celkové doby řízení je třeba vycházet z toho, že počátek běhu trestního řízení je třeba klást k okamžiku, kdy se ten, proti němuž je řízení vedeno, oficiální cestou o této skutečnosti dozví, nebo jsou proti němu činěna jiná opatření, která obsahují takové sdělení a zároveň mají podstatný dopad na situaci podezřelého. V poměrech právního řádu České republiky je pak za počátek trestního řízení třeba v zásadě považovat sdělení obvinění osobě podezřelé ze spáchání trestného činu [§ 160 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. ř.“)], resp. doručení opisu usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému (§ 160 odst. 2 tr. ř.). Co se týče skončení řízení, je obecně možno pokládat řízení za skončené okamžikem nabytí právní moci posledního rozhodnutí, které bylo v daném řízení učiněno, přičemž do doby řízení je nutno započítat i případné řízení o dovolání, řízení o kasační stížnosti i řízení o ústavní stížnosti, a to i tehdy, bylo-li toto řízení pro poškozeného neúspěšné (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2742/2009).
14. Posuzované trestní řízení bylo ve vztahu k žalobci zahájeno dne 8. 10. 2016 usnesením o zahájení trestního stíhání a skončilo dne 1.10.2019 právní mocí zprošťujícího rozsudku okresního soudu ve spojení s usnesením odvolacího soudu. Pokud soud prvního stupně vyšel

Shodu s prvopisem potvrzuje H. R.

ze skutkového závěru, že stíhání žalobce trvalo 3 roky a 2 měsíce, jde o závěr nesprávný, bez několika dnů trvalo 3 roky a 9 měsíců.

15. Nesprávně soud prvního stupně naložil se samotným žalobním požadavkem, který v průběhu řízení žalobce postupně upřesňoval a co do důvodu měnil. Soud prvního stupně zamítl žalobcův požadavek na zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nepřiměřeně dlouho trvajícího řízení, žalobce však v rámci vyjádření doručeného soudu 4.2.2021 upřesnil, že celou částku 700 000 Kč zbývající po omezení žaloby o nároky z titulu věcné škody požaduje za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním s tím, že délka řízení má být zohledněna při stanovení výše zadostiučinění.
16. Pokud tedy soud prvního stupně neshledal žalobu z důvodu nepřiměřeně dlouho trvajícího řízení za opodstatněnou, pochybil, nicméně toto pochybení pozbývá na významu za stavu, kdy následně dospěl k závěru, že z titulu nezákonně vedeného trestního stíhání náleží žalobci satisfakce pouze ve výši 24 800 Kč a kdy zamítavý výrok rozsudku žalobce nenapadl odvoláním.
17. Pokud jde o nárok žalobce na odškodnění následků nezákonného trestního stíhání, odkázal soud prvního stupně na odpovídající ustanovení odškodňovacího zákona i judikaturní závěry.
18. Podle § 31a odst. 1 zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Podle odst. 2 téhož ustanovení zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
19. Je výrazem ustálené soudní praxe, že podle zákona č. 82/1998 Sb. odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu, a protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Neposuzuje se tedy správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, ale rozhodující je výsledek trestního stíhání (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 1 Cz 6/90, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991 nebo rozsudek sp. zn. 25 Cdo 1487/2001, publikovaný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 1813). Judikatura je rovněž ustálena v názoru, že při důsledném respektování presumpce neviny představuje každé trestní řízení významný zásah do soukromého a osobního života trestně stíhaného a negativně se dotýká jeho cti a dobré pověsti, přičemž takový zásah je o to intenzivnější, prokáže-li se následně, že se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem (viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3193/10).
20. Zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její

Shodu s prvopisem potvrzuje H. R.

přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namíste pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.

21. V mezích výše uvedených kritérií soud prvního stupně projednávanou věc hodnotil a jeho výsledný závěr má odvolací soud za věcně správný.
22. Pokud jde o povahu trestní věci, žalobce byl stíhán pro zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) trestního zákoníku, za což mu hrozil trest odnětí svobody na 2 až 8 let, z podané obžaloby se pak podává, že s ohledem na předchozí pravomocné odsouzení, u něhož nebylo zjištěno, že by bylo zahlazeno, měl žalující státní zástupce za splnění podmínky pro uložení souhrnného trestu. Jelikož v roce 2012 byl žalobci uložen trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu dvou roků, trest zákazu činnosti a peněžitý trest, nemá odvolací soud pochybnosti o tom, že žalobce namítané trestní stíhání vnímal velmi úkorně, když podle argumentů obžaloby se mohl obávat trestu přísnějšího.
23. Pokud jde o délku trestního stíhání, k té se soud prvního stupně vyjádřil pouze okrajově, i ve vztahu k tomuto hodnoticímu kritériu má odvolací soud za to, že újmu vnímanou žalobcem poměrně silně ovlivnilo, když doba tří a tři čtvrtě roku není jistě dobou zanedbatelnou, navíc jak z rozsudku soudu prvního stupně ze dne 6.2.2019, č.j. 2T 110/2016-1566, tak z usnesení odvolacího soudu ze dne 1.10.2019, č.j. 6 To 126/2019-1597, se podává, že řízení bylo značně důkazně náročné, žalobce se na něm aktivně podílel a tudíž jím byl také po dobu jeho trvání průběžně zatěžován. Pokud pak soudy v trestním řízení uzavřely, že jednání poškozeného hodnocené obžalobou jako podvodné a tedy úmyslné, takovým jednáním nebylo, když žalobce naopak prokázal, a to řadou důkazů, že podstatnou část plateb svým dodavatelům hradil a jeho jednání tudíž není trestným činem, lze plně souhlasit s jeho argumentací, že zátěž řízení vedeného v dané délce byla pro jeho osobu značná.
24. Kritérium následků v osobnostní sféře poškozeného umožňuje zohlednění individuálních dopadů trestního stíhání do jeho života. V tomto směru žalovaná namítá, že takové následky, které by ospravedlňovaly odškodnění peněžitou formou, žalobce neprokázal. Odvolací soud tento závěr nesdílí, když minimálně výpověď svědka V. prokazuje, že od roku 2014 řešil ve spolupráci se žalobcem rekonstrukci nemovitosti řádově v rozsahu 4 až 5 milionů korun, jejíž realizaci měl žalobce zajišťovat „na klíč“ za odměnu přibližně 400 až 500 000 korun, a v důsledku informací o žalobcově trestním stíhání spolupráci ukončil. Jakkoli další tvrzené následky zejména ve sféře rodinného života žalobce přesvědčivě neprokázal, uvedený zásah prokázán byl.
25. V souhrnu výše uvedených skutečností má odvolací soud za to, že intenzita újmy žalobce způsobené nezákonným delší dobu trvajícím trestním stíháním není omluvou či konstatováním porušení práva odškodnitelná a peněžitě plnění je namíste.
26. Uvedený náhled není s to ovlivnit ani důvodnost námitky týkající se medializace věci, když i v rozhodnutí sp.zn. 30 Cdo 1141/2018 Nejvyšší soud uvedl, že jako přičitatelné k tíži státu a jako úkornější vůči osobě, jež byla později zproštěna trestního stíhání, lze hodnotit excesivní způsob jednání orgánů činných v trestním řízení, přičemž za takové jednání lze považovat i případné veřejné vyjadřování orgánů činných v trestním řízení, která pro média hodnotí domnělou trestnou činnost obviněného (obžalovaného). Není-li však takových vyjádření ze strany orgánů činných v trestním řízení, je medializace případu prostým důsledkem zásady veřejnosti trestního řízení.

27. Bez výhrad nelze přijmout poukazy žalované na předchozí zkušenost žalobce s trestním stíháním, když v daném případě je odpovědnost státu založena jako odpovědnost za výsledek, tedy nedůvodné a nezákonné trestní stíhání, a lze mít za to, že osoba, která se žádného nezákonného jednání nedopustila, může naopak neodůvodněný další postih vnímat úkorněji a s větší obavou, tím spíše, pokud je jí naznačeno, že jí hrozí uložení úhrnného trestu.
28. Pokud jde o srovnávané rozhodnutí, není příliš přiléhavé, sám odvolací soud nenalezl rozhodnutí, které by parametrům projednávané věci odpovídalo, nicméně podle vlastní rozhodovací praxe má za to, že přiznaná výše peněžité satisfakce neodporuje obecným zásadám slušnosti.
29. Z výše uvedených důvodů má odvolací soud napadený výrok rozsudku soudu prvního stupně za věcně správný a proto jej podle § 219 o.s.ř. potvrdil.
30. Správným odvolací soud neshledal nákladový výrok rozsudku, když postup soudu prvního stupně, kterým jej odůvodnil, nemá za nesrozumitelný, zároveň není odpovídající tomu, že žalobce předmětem řízení učinil pouze dva nároky, nárok na náhradu škody ve výši 102 112 Kč a nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 700 000 Kč. Při takové kumulaci nároků je pro určení úspěchu a neúspěchu ve sporu zapotřebí vycházet z poměru tarifních hodnot nároků (NS ČR 30 Cdo 1435/2015). Ohledně náhrady škody žalobce uspěl pouze v rozsahu 77 148,01 Kč, kterou žalovaná plnila po zahájení řízení, ohledně částky 24 963,99 Kč vzal žalobu zpět bez uvedení důvodu, a v tom rozsahu úspěšný není, nemajetkové újmě přísluší tarifní hodnota 50 000 Kč, výchozí tarifní hodnota celkem 152 112. Postupem podle výše citovaného rozhodnutí dovolacího soudu dospěl odvolací soud k 67% úspěchu žalobce ve věci – úspěch 50 000 + 77 148,01 = 127 148,01, neúspěch 24 963,99, rozdíl úspěch 127 148,01 – neúspěch 24 963,99 = 102 184,02 děleno celou tarifní hodnotou 152 112 = 0,67 x 100 = 67%, tedy po odečtení neúspěchu k důvodnosti 34% náhrady nákladů řízení.
31. Zástupce žalobce vykonal dva úkony právní služby z plné tarifní hodnoty při odměně 7 220 Kč (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby), jeden při odměně 5 220 Kč (částečné zpětvzetí žaloby ve výši 102 112 Kč), a tři úkony právní služby po 3 100 Kč (2 x jednání soudu prvního stupně, jednání dožádaného soudu). K odměně v celkové výši 28 960 Kč náleží 6 paušálních náhrad po 300 Kč soudní poplatek ve výši 2 000 Kč, celkem náklady 32 760 Kč, z toho 34% představuje částka 11 138,40 Kč. Na podkladě výše uvedených skutečností odvolací soud nákladový výrok rozsudku soudu prvního stupně co do výše náhrady podle § 220 odst. 1 o.s.ř. změnil.
32. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř., když úspěšnému žalobci žádné náklady v odvolacím řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Praha 24. února 2022

Mgr. Richard Toman v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje H. R.